

KURIKULUM
DJEČJEG VRTIĆA ŽUPANIJSKI DJEČJI VRTIĆ
ZVJEZDICE ZA 2025.-2030. GODINU

IZRADILI:

Jasmina Pešut Silić, ravnateljica

Ivana Čubrilo Franjić, prof. rehabilitator

Alen Sadiković, zdravstveni voditelj

REPUBLIKA HRVATSKA
SISAČKO-MOSLAVAČKA ŽUPANIJA
DJEČJI VRTIĆ ŽUPANIJSKI DJEČJI VRTIĆ ZVJEZDICE
KLASA: 601-01/25-01/01
URBROJ: 2176-166-25-53
Sisak, 29. srpanj 2025. godine

Na temelju članka 15. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju („Narodne novine“, broj 10/97, 107/07, 94/13, 98/19, 57/22 i 101/23) i članka 48. Statuta Dječjeg vrtića Županijski dječji vrtić Zvezdice (KLASA: 011-02/24-01/01, URBROJ: 2176-166-24-1 od 26. rujna 2024. godine) Upravno vijeće na 22. sjednici održanoj dana 29. srpnja 2025. godine donosi

ODLUKU
o usvajanju Kurikuluma Dječjeg vrtića Županijski dječji vrtić Zvezdice za 2025.-2030. godinu

Članak 1.

Usvaja se Kurikulum Dječjeg vrtića Županijski dječji vrtić Zvezdice za 2025.-2030. godinu sukladno prijedlogu ravnateljice Jasmine Pešut Silić.

Članak 2.

Kurikulum Dječjeg vrtića Županijski dječji vrtić Zvezdice za 2025.-2030. godinu nalazi se u prilogu ove Odluke i čini njezin sastavni dio.

Članak 3.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, te će se objaviti na oglasnoj ploči i web stranici Dječjeg vrtića Županijski dječji vrtić Zvezdice.

PREDsjednica UPRAVNOG VIJEĆA

Branka Šimanović

ŽUPANIJA: SISAČKO-MOSLAVAČKA

MJESTO: SISAČ

ADRESA: RIMSKA ULICA 19

E – MAIL: djvrticzvezdice@smz.hr

Mob: 099 1663681

Matični broj: 081594001

OIB: 60021986841

OSNIVAČ: SISAČKO- MOSLAVAČKA ŽUPANIJA

RAVNATELJICA: JASMINA PEŠUT SILIĆ, mag. preasc.educ.

Sadržaj

1. KURIKULUM	1
1.1. O kurikulumu	1
1.2. Polazišta kurikuluma Dječjeg vrtića Županijski dječji vrtić Zvezdice.....	2
1.3. Načela	2
1.4. Vrijednosti	9
1.5. Ciljevi	9
2. VRIJEDNOSTI ZA KOJE SE ZALAŽEMO	11
3. PROGRAMI	13
3.1. Redoviti program.....	13
3.2. Program predškole.....	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.
4. BITNI ZADACI ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA NA NIVOU USTANOVE	16
5. NAČIN VREDNOVANJA	21
6. PROGRAM USAVRŠAVANJA	22
6.1. PROFESIONALNA USAVRŠAVANJA NA RAZINI USTANOVE	22
6.2. PROFESIONALNO USAVRŠAVANJE IZVAN USTANOVE U ORGANIZACIJI AZZO, MZO I DR.	22
7. OSIGURAVANJE KVALITETE.....	23
8. LITERATURA	24

1. KURIKULUM

1.1. O kurikulumu

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje je novi dokument iz ovog područja koji polazi od postojećih nacionalnih dokumenata (Programskog usmjerenja odgoja i obrazovanja predškolske djece (1991.), Konvencije o pravima djeteta (2001.), Nacionalnog okvirnog kurikulumu za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (2011.), Smjernica za strategiju obrazovanja, znanosti i tehnologije Republike Hrvatske (2012.) i Priručnika za samovrednovanje ustanova ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja (2012.), primjera dobre odgojno-obrazovne prakse u Republici Hrvatskoj i svijetu te od znanstvenih studija o dosezima u području inicijalnog obrazovanja i profesionalnog razvoja odgojitelja i drugih stručnih djelatnika vrtića, publiciranih u posljednjih dvadeset godina. Nacionalni kurikulum sadrži polazišta, vrijednosti, načela i ciljeve, generirane iz višegodišnjih iskustva razvoja odgojno-obrazovne prakse i kurikulumu vrtića u Republici Hrvatskoj i dosega hrvatskih i međunarodnih znanstvenika.

Kurikulum se shvaća kao teorijska koncepcija koja se u praksi određenog vrtića provjerava, modificira, izgrađuje, kontinuirano mijenja i razvija. Uvažavajući najnovije znanstvene spoznaje o načinima učenja djece predškolske dobi, polazeći od socio – konstruktivističke paradigme koja naglasak stavlja na aktivnost djeteta i interakciju s okolinom, kurikulum polazi od djeteta – temelji se na dobrom razumijevanju djeteta – njihovih interesa, razvojnih potreba i mogućnosti, postojećih znanja i razumijevanja, kognitivnih strategija i stilova učenja, profila inteligencije, modaliteta i kvalitete komunikacije s drugima, kreativnih i dr. potencijala. Kurikulum ranog odgoja otvoren je, dinamičan i razvojan, razvija se i mijenja na temelju učenja, istraživanja i suradnje svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa. Sadržaji djetetova učenja nisu strogo propisani jer se poučavanje zamjenjuje učenjem činjenjem, izravnim stjecanjem iskustva, pa se materijali i sadržaji nude na temelju praćenja i podržavanja interesa i inicijativa djece. Holistička, tj. integrirana priroda kurikulumu podrazumijeva cjelovit odgoj i obrazovanje, usklađen s integriranom prirodom odgoja i učenja djeteta. Humanistička i razvojno-primjerena orijentacija kurikulumu usmjerena je na razvoj kapaciteta svakog pojedinog djeteta te na poštovanje interesa, potreba i prava djeteta. Dijete, sukladno svojim interesima, potrebama i mogućnostima, slobodno bira sadržaje i partnere svojih aktivnosti te istražuje i uči na način na koji je njemu svrhovit.

Zadatak vrtića je poticati procese osposobljavanja djece za snalaženje u sadašnjosti i u budućnosti. Zato veću vrijednost imaju ona odgojno-obrazovna djelovanja koja djeci omogućavaju „učenje učenja“ – nego učenje određenih sadržaja.

Kurikulum vrtića predstavlja način provedbe Nacionalnog kurikulumu u pojedinom vrtiću s obzirom na njegove posebnosti. Kurikulum se u svakom vrtiću razvija s obzirom na specifičan kontekst odrastanja djeteta tj. kulturu vrtića te kulturu i tradiciju okruženja u kojem u kojem se vrtić nalazi. Kvalitetu kurikulumu vrtića određuju kontekstualni uvjeti u njemu (kvaliteta prostorno – materijalnog i socijalnog okruženja te organizacijska kultura), koje se kontinuirano propituje i unapređuje.

1.2. Polazišta kurikulumu Dječjeg vrtića Županijski dječji vrtić Zvezdice

Vrtićkim kurikulumom utvrđen je okvirni plan i program rada kroz redovni program. Pri izradi kurikulumu stavljen je naglasak na specifičnosti vrtića i sredine u kojoj djeluje. Središte i polazište rada jesu potrebe i interes djece, roditelja i lokalne zajednice. U planiranju aktivnosti vodimo se načelima individualizma, nepristranosti i interdisciplinarnosti. Bitne pretpostavke u ostvarivanju ciljeva postavljenih u kurikulumu su podizanje stručnih kompetencija odgojitelja, kvalitetna suradnja između roditelja i vrtića, prepoznatljivost i podrška lokalne zajednice.

- Dijete ima pravo odrastati u zdravom i sigurnom okruženju
- Dijete uči čineći i istražujući
- Dijete uči kroz igru
- Dijete je stvaralačko biće
- Djetinjstvo je životno razdoblje koje ima svoje vrijednosti i kulturu
- Dijete stvara identitet kao dio obitelji, odgojne skupine i društva

1.3. Načela

Načela, koja čine vrijednosna uporišta, dio su bitne sastavnice kojom se osigurava unutarnja usklađenost svih sastavnica kurikulumu. Naša načela su:

Oblikovanje razvojno-poticajne sredine

Budući je prostor najvažniji preduvjet kvalitetne igre i učenja djece, *prostorno okruženje važno je obogaćivati* te ga činiti *poticajnim i raznovrsnim* i koncipirati na način da djecu potiče na otkrivanje i rješavanje problema s kojima se susreću te da djeci različitih interesa, potreba i mogućnosti omogući odabir aktivnosti i iskustva. Na taj način djeci se osigurava pravo na izbor. Osim toga, prostor u kojem djeca provode velik dio svog djetinjstva važno je učiniti ugodnim i toplim i omogućiti djeci da se u vrtiću ugodno osjećaju i da ih on što više podsjeća na obiteljsku atmosferu.

Raznovrsnost, stalna dostupnost i način ponude materijala povećavaju vjerojatnost za djetetovu *neovisnost i autonomiju učenja*, a sadržajno bogatstvo materijala djeci različitih interesa i razvojnih mogućnosti omogućava angažiranje različitih stilova učenja i predstavlja podršku razvoju njihovih različitih kompetencija.

Bogatstvo primjerenih materijala, kao i njihova promišljenost omogućuje djeci izbore i potiče ih na rješavanje problema i otkrivanje u procesu učenja. Kako bi djeca razvijala svoje kompetencije važno je da im sredstva i materijali budu dostupni u svakom trenutku.

Kako bi stvarali uvjete u kojima će se dijete cjelovito razvijati u skladu sa svojim aktualnim stupnjem razvoja važno je promišljati o funkcionalnosti materijala koji se nude.

U skladu sa spoznajama u procesima učenja važno je stvarati uvjete u kojima dijete može doživjeti svijet oko sebe kako bi proširilo svoja iskustva. Stoga je važno osigurati iskustveno učenje kako u vrtiću tako i izvan vrtića.

Kvalitetno i poticajno prostorno okruženje također je važno, jer podupire i učenje odraslih na način da pruža priliku za promatranje i proučavanje djece u mnogo raznovrsnijim aktivnostima i situacijama nego što bi te aktivnosti bile u siromašnom okruženju.

Uloga odgojitelja je da organizira i osmisli prostor u kojem će se djeca moći baviti nečim kvalitetnim i njima zanimljivim, a ujedno i družiti se s djecom drugih skupina.

Organizacija prostora u vrtiću potiče i socijalnu interakciju djece. Otvorenost organizirana na razini dvije ili tri skupine omogućava djeci *slobodu kretanja interakciju i komunikaciju s djecom različite dobi*. Suradnja djece različitih skupina i različite kronološke dobi sadržava visoki potencijal učenja. Družeci se i igrajući zajedno, starija i kompetentnija djeca rado pomažu svojim mlađim prijateljima, kao što ih i rado poučavaju onome što oni znaju. Pritom jačaju ne samo svoja socijalna umijeća nego i dodatno produbljuju i bolje organiziraju svoje

vlastito znanje. Jer, nešto znaš dobro tek onda kad si isto to u stanju poučiti i drugoga. Istodobno, mlađa djeca uživaju učeći s onom starijom, koja im zbog svojih kompetencija posebno imponiraju.

Važno je prostor urediti i tako da stimulira rad u manjim grupama, individualni ili u paru. Kroz igru u manjim skupinama djeca istražuju, promatraju, manipuliraju, inoviraju, oponašaju, postavljaju pravila, a rezultati takvog rada puno su više od igre. U njima se prepoznaju promišljanje i planirani utjecaji odgojitelja na dijete, njegovo poznavanje razvojnih faza svakog djeteta, mogućnosti i sposobnosti te interesi na koje je usmjereno, što je temelj za ostvarivanje vizije koju imamo u radu s djecom.

Promjene u prostor unose odgojitelji na temelju vlastitih procjena (odnosi se uglavnom na mlađe, jasliske skupine) i inicijative djece (vrtičke skupine). Najčešće se te promjene odnose na formiranje stalnih i povremenih centara igara u sobama dnevnog boravka i ostalim prostorima (garderobe, hodnici, prethodnici) koji su na raspolaganju djeci.

Uz stalne, već postojeće centre (obitelji i imitativnih igara, građenja, početnog čitanja i pisanja, istraživanja, likovnog, glazbenog, informatičkog, stolno-manipulativnog) koji u slučaju potrebe, zbog drugačije organizacije prostora kao posljedice rada na projektu, mijenjaju mjesto, formiraju se i novi trajni i povremeni centri vezani uz projekte i iskustveno učenje djece koji omogućavaju raznovrsnije aktivnosti i iskustva s obzirom na različitost interesa, potreba i razvojnih mogućnosti djece.

Vodeći računa o tome da postoji tiho, privatno mjesto u kojima će se dijete moći odmoriti, razmišljati, raditi nešto neovisno o drugoj djeci u skupini, raditi individualno osiguravamo djetetu osjećaj privatnosti i distanciranja iz grupnih događanja. Pri tome uvažavamo pravo djeteta na privatnost imajući na umu da je za cjelovit razvoj djeteta važno kao i postojanje prilika za druženje i zajednički rad i igru s drugom djecom.

Poticanjem interakcije, aktivnog slušanja i boljeg međusobnog razumijevanja djece, uvažavanjem i razumijevanjem djece od strane odgojitelja, ohrabrivanjem, pružanjem osobnog modela ponašanja, omogućavanjem podjele posla od strane djece, razvojem empatije, razvojem pozitivne slike o sebi i dr. potiče se suradničko učenje čiju je važnost, a onda i različite načine poticanja važno prepoznati.

Obzirom da djeca uče aktivnim istraživanjem i suradnjom s drugima, kod organizacije okruženja polazimo od toga da se djetetu omogući učenje na takav, za njega prirodan način.

Okruženje je multisenzorično (potiče djecu na istraživanje angažiranjem različitih osjetnih sustava) i omogućuje:

- Istraživanje logičkih, matematičkih i fizikalnih fenomena (svjetlosti i sjene, magnetizma, različitih svojstava materijala poput topivosti, plovnosti, rastresitosti, vlažnosti, težine, količine, klasifikacije po nekom kriteriju...)
- Istraživanje različitih mogućnosti organizacije prostora i rješavanje fizikalnih problema (materijali poput plastičnih boca, kutija, drvenih štapića služe za proučavanje statike, konstrukciju, izradu labirinta, kosina i sl.)
- Istraživanje zvukova, tonova, melodije i glazbe (glazbeni instrumenti, izrađeni instrumenti, šuškalice, uređaji za reprodukciju glazbe, zvukovi iz prirode...)
- Istraživanje prirode i prirodnih fenomena (priroda kao vanjsko okruženje i osmišljeni poticaji i materijali za učenje, knjige, plakati...)
- Istraživanje govorno-komunikacijskog okruženja (govorom, slušanjem, pričanjem priča, igrama riječima, igrama sa slovima)
- Likovno i drugo kreativno izražavanje (različitim likovnim tehnikama i materijalima)

Odgajatelj ne poučava izravno, već potiče djecu na razmišljanje, samostalno rješavanje problema, stvara uvjete za istraživanje i donošenje zaključaka. U aktivnosti se uključuje prema potrebi te kod djece potiče i podržava misaone procese. Pri tome je sam proces traženja rješenja važniji od rezultata.

Oblikovanjem okruženja potičemo dijete na interakciju s prostorom i materijalima stavljajući naglasak na njegov istraživački potencijal, omogućujući mu pritom da svoje aktivnosti samo organizira te da surađuje s drugom djecom i odgajateljem, a time i da stječe i razvija različite kompetencije.

Planiranje i vrednovanje odgojno-obrazovnog procesa

Smisao pedagoškoj dokumentaciji daje potreba za redovnim praćenjem i osmišljavanjem daljnjih intervencija odgojitelja u praksi. Kako bi razumjeli i podržavali razvoj interesa djece prikuplja se dokumentacija o aktivnostima djece (fotografiranje, snimanje djece u aktivnostima, praćenje i bilježenje izjava i razgovora djece, prikupljanje i interpretiranje

radova djece (crteži, trodimenzionalne konstrukcije, skulpture, građevine uz zapis što dijete govori o tome što radi).

Osim službene pedagoške dokumentacije, dokumentiranje i planiranje se odnosi na ono koje proizlazi iz procesa promatranja djece u neposrednoj igri, u njihovom razumijevanju i osmišljavanju poticaja koje odgojitelj svakodnevno planira. Takvo dokumentiranje (dječji radovi, fotodokumentacija, povremeno i snimke aktivnosti) odgojiteljima je služilo kao podloga za profesionalno osmišljavanje daljnjih poticaja u skupini. Dokumentacija odgojiteljicama pomaže da postanu bolji promatrači djece, da bolje razumiju njihov stvaran interes kako bi te interese mogle produbiti i podržati te pribavljati nove materijale i sredstva koji će pomoći u njihovu radu.

Kako bi se odgojno-obrazovni rad pratio i vrednovao, a onda i što kvalitetnije planirao važno ga je i dokumentirati. Sve nam to pomaže u razvijanju vještine refleksije i rasprave o odgojno-obrazovnim temama i situacijama iz naše prakse.

Timski rad

Timski je rad osnova kvalitetnog rada odgojitelja i ostalih struktura u vrtiću. Suradnički odnos i zajedničke rasprave na kojima se razmjenjuju iskustva, istražuju novi oblici rada s djecom i potvrđuju i grade viziju do kvalitetnije odgojno-obrazovne prakse. Takvi suradnički odnosi pridonose i načinu razmišljanja u kojem nema dijeljenja na „tvoja“ i „moja“ djeca, već postoji zajednička odgovornost odgojitelja za svu djecu, za cjelokupan prostor vrtića i za sva događanja u njemu. Timski je rad važan na razini otvorenih skupina, ali i cijelih objekata.

Upravo poticanje takvog načina rada stvara temelje za bolje odnose. Podržava kontinuirani rad na vježbanju komunikacijskih vještina i o konstantnom promišljanju kako o osobnoj tako i o društvenoj odgovornosti. Osim toga podupire svjesnost o zajedničkim vrijednostima, a time i povećava vjerojatnost za njihovo življenje.

Življenje timskog rada odraslih otvara vrata poticanju timskog rada kod djece, podržava ih se u podjeli posla – tko će što raditi (na zajedničkom crtežu, pri mjerenju, isprobavanju i sl.) i na to da svoja znanja i načine razmišljanja podijele s drugom djecom. Pronalaze se različiti načini kako pomoći djetetu da svoju ideju, znanje ili misao izrazi tako da ga druga djeca razumiju. Djeci se nude različiti materijali i tehnike kojima djeca svoje viđenje problema i svoje rezultate mogu prezentirati drugoj djeci. Na taj način djeca imaju mogućnost raspravljati i razmotriti svaku od zamisli, potvrditi, ispraviti ili nadopuniti vlastito mišljenje te zajednički

doći do određenog zaključka. Djeca se uključuju u zajedničko donošenje odluka i pravila, potiču na iznošenje vlastitog mišljenja bez procjene i vrednovanja, a sve u cilju zajedničkog donošenja rješenja i zaključaka.

Partnerstvo s roditeljima i lokalnom zajednicom

Vrlo je važno da s roditeljima budemo dobri partneri u odgoju njihove djece i zato se tijekom pedagoške godine osmišljavaju i provode različiti oblici suradnje s njima. Na roditeljskim sastancima roditeljima se prezentiraju bitne informacije vezane uz rad i funkcioniranje Vrtića, a to je i mjesto gdje se odgajatelji i roditelji zajedno dogovaraju o aktualnim pitanjima vezanim uz Vrtić i odgojnu skupinu. Ovisno o aktualnostima i interesima u skupini u roditeljske sastanke se ponekad uključuju i stručni suradnici. Roditelje se redovnim događanjima u grupi te o ostalim važnim informacijama obavještava i putem oglasnih ploča skupine. Roditelji su važni partneri i u sakupljačkim aktivnostima: poziva ih se da pomognu u sakupljanju određenih materijala koje planiramo koristiti u radu. Time se potiče razvoj kreativnosti kod djece i njihov spoznajni razvoj, a osim toga odgajamo i njihovu ekološku svijest. Kako bi omogućili roditelju i djetetu zajedništvo u procesu stvaranja u djetetovom vrtićkom okruženju, tijekom godine planiraju se i radionice roditelja i djece, najčešće vezane uz prigodne datume. Naglasak tijekom radionica nije na produktu već na samom procesu stvaranja i suradnji roditelja i djeteta koja se tijekom tog procesa ostvaruje. Tijekom pedagoške godine organiziraju se izleti, druženja i zajedničke aktivnosti roditelja i djece te posjete na radna mjesta roditelja ili u roditeljski dom, što također omogućuje djeci da bolje upoznaju svoju okolinu i razumiju život odraslih. Više o svakodnevnom funkcioniranju djeteta u skupini te o njegovom cjelokupnom razvoju roditelji doznaju od odgojitelja tijekom individualnih razgovora. Osim toga, tada roditelji i odgojitelji usporede i svoje različite percepcije djeteta, odgojitelji dobiju dodatne informacije o ponašanju djeteta u roditeljskom domu te zajedno dogovore odgojne postupke u određenim situacijama. U slučaju potrebe, na individualne razgovore uključuju se i ostali članovi stručnog tima vrtića (prof. rehabilitator i zdravstveni voditelj) ili se, u dogovoru s odgojiteljima, roditelje poziva na savjetodavne razgovore s pojedinim članovima stručnog tima.

Predstavnik roditelja uključen je i u Upravno vijeće vrtića, čime su roditelji aktivno uključeni u sva relevantna pitanja upravljanja vrtićem. Osim partnerstva s roditeljima veliki naglasak stavljamo i na suradnju s lokalnom zajednicom jer smatramo da je važno da djeca već od predškolske dobi budu uključena u život zajednice. Suradujemo sa svim odgojno-obrazovnim

ustanovama i organizacijama civilnog društva našeg grada. Uključujemo se u većinu gradskih manifestacija, pratimo sva aktualna zbivanja, rado u našim skupinama ugošćujemo građane iz našeg okruženja, obrtnike, umjetnike i znanstvenike, kako bi djeci omogućili upoznavanje ljudi i običaja iz svoje neposredne okoline te spoznavanje svijeta oko sebe. Važno nam je da djeca od najmlađe dobi nauče biti aktivni članovi zajednice u kojoj žive te smatramo da ovakvim poticanjem suradnje odgajamo upravo takve, aktivne, pojedince. Partnerstvo s roditeljima i zajednicom potičemo i osiguravanjem javnosti našeg rada, koji je olakšan prvenstveno komunikacijom putem vrtićke internetske stranice.

Djeca s teškoćama u razvoju

Trajno opredjeljenje našeg vrtića je poštivanje načela različitosti, a to između ostalog, podrazumijeva i prihvaćanje djece s teškoćama u razvoju. Inkluzija kao vrijednost koju naš vrtić promiče podrazumijeva proces u kojem se djeca s teškoćama, bez obzira na stupanj i vrstu teškoća odgajaju i obrazuju u okruženju sa svojim vršnjacima. To je proces stvaranja osjećaja pripadnosti grupi u kojoj dijete s teškoćama boravi. Inkluzija se temelji na načelu da svaki pojedinac pripada društvu kojem na vlastiti način pridonosi, ona promovira toleranciju, pretpostavlja preobrazbu i promjenu cjelokupne zajednice, a ne samo odgojno-obrazovnih institucija. Rad u uvjetima inkluzije podrazumijeva pristup usmjeren na dijete, njegove interese, sposobnosti, vještine i potencijale, a ne na njegove teškoće. Kvaliteta uključenosti i napretka djece s teškoćama ovisna je o senzibilitetu odgojitelja, stručnih suradnika, ravnatelja i osnivača predškolskih ustanova za potrebe ove djece. Sukladno tome djecu s teškoćama u razvoju uključujemo u redovne skupine s redovnim odgojno-obrazovnim programom s time da djeci s težim i kombiniranim teškoćama nastojimo osigurati podršku trećeg odgojitelja, potičemo odgojitelje na kontinuirano stručno usavršavanje, prilagođavamo prostor specifičnim potrebama te djece, poštujući norme Državnog pedagoškog standarda smanjujemo broj djece u skupinama u koje su uključena djeca s teškoćama, izrađujemo individualne odgojno-obrazovne programe za svako dijete s teškoćama, te posebnu pažnju pridajemo suradnji s roditeljima te djece. Dobrobiti za djecu s teškoćama u razvoju u uvjetima inkluzije mnogostruke su: ostvarivanje socijalnih interakcija odnosno druženje s vršnjacima koji im mogu biti uzori za različite vještine i ponašanja odnosno dobri modeli učenja, razvoj samopoštovanja i stvaranje pozitivne slike o sebi kroz društvene odnose i aktivnosti, odrastanje u sredini u kojoj dijete živi, hrabrost u traženju i primanju pomoći od drugih. Na taj se način i roditelji osjećaju prihvaćeno, znajući da im dijete ima jednake uvjete za rast i razvoj kao i ostala djeca, te imaju više vremena

za sebe i ostalu djecu. Dobrobiti za djecu bez teškoća su bolje razumijevanje teškoća u razvoju, razvoj osjetljivosti za potrebe drugih, razvoj empatije, pomaganje i uvažavanje različitih od sebe te razvoj tolerancije. Kako bi inkluzija bila što uspješnija važno je imati pozitivne stavove u skupini i na razini vrtića o uključivanju djeteta s teškoćama u razvoju u redovite programe. Također je važno osigurati kvalitetne, educirane i senzibilizirane odgojitelje ili osobne asistente koji će boraviti s djetetom s teškoćama u razvoju i poticati njegove razvojne mogućnosti. Osim osiguravanja materijalnih i fizičkih uvjeta rada, edukacija, motivacija za radom i dobra suradnja svih uključenih (osnivač, ravnatelj, stručni tim, odgojitelji, roditelji, vanjski stručnjaci) je najvažnija.

1.4. Vrijednosti

Naglasit ćemo rad na sljedećim vrijednostima:

- razvijanje pozitivne slike o sebi
- razvijanje svijesti o vlastitim pravima i odgovornostima
- razvijanje vještina suradničkog učenja
- poticanje na intelektualnu znatiželju i istraživanje
- unapređivanje komunikacije potičući djecu na izražavanje ideja i stavova
- razvijanje tolerancije prema različitostima

1.5. Ciljevi

- Osiguravanje dobrobiti za dijete koje podrazumijeva usmjerenost planiranja odgojno-obrazovnog procesa na dijete i njegovu dobrobit. Razumijevanje dobrobiti proizlazi iz znanja i očekivanja odgojitelja te njegove slike o djetetu, shvaćanja odgoja i obrazovanja. Kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje uključuje : osobnu i emocionalnu, obrazovnu i socijalnu dobrobit djeteta.
- Cjelovit razvoj, odgoj i učenje djece te razvoj kompetencija
 1. Komunikacija na materinskome jeziku
 2. Komunikacija na stranim jezicima
 3. Matematička kompetencija i osnovne kompetencije u prirodoslovlju
 4. Digitalna kompetencija
 5. Učiti kako učiti

6. Socijalna i građanska kompetencija
7. Inicijativnost i poduzetnost
8. Kulturna svijest i izražavanje

2. VRIJEDNOSTI ZA KOJE SE ZALAŽEMO

- HUMANOST I TOLERANCIJA
 - prihvaćati i poštivati živo biće i njegovo dostojanstvo te nastojati ostvariti pravednost kao životno načelo
 - senzibilizirati odrasle osobe za djecu, te poticati stvaranje senzibiliteta djece za potrebe drugih, poštovanje različitosti i pružanje potpore potrebitima
- KVALITETAN PARTNERSKI ODNOS
 - poticati otvorenu, izravnu, kvalitetnu i ohrabrujuću komunikaciju s ciljem izgrađivanja partnerskog odnosa te time pridonijeti kvaliteti ustanove s ciljem da primjereno odgovorimo na individualne i razvojne potrebe djeteta i osiguramo potporu njegovom cjelovitom razvoju
 - omogućiti roditeljima što češće provođenje vremena sa svojom djecom u odgojnim skupinama, praćenje i aktivno sudjelovanje u odgojno – obrazovnom procesu radi boljeg upoznavanja vlastite djece u drukčijem okruženju od obiteljskog
- SLOBODA I ODGOVORNOST
 - poticati slobodu odlučivanja i izražavanja, poštivati dijete i njegovo pravo na izbor i iznošenje svog stava i mišljenja
 - sloboda za donošenje i preuzimanje odgovornosti za svoje izbore: važno je poticati samoprocjenu vlastitog djelovanja, mišljenja, učenja i komunikacije, kako kod djece tako i kod svakog pojedinca
- FLEKSIBILNOST
 - omogućiti izražavanje prijedloga, inicijativa i sugestija djece i odraslih
 - poštivati prava i potrebe djeteta da svoje razvojne potencijale razvija svojim osobnim tempom
 - omogućiti fleksibilnu organizaciju prihvata djece u ustanovu izričito u situacijama kada to doprinosi dobrobit djeteta
 - fleksibilno organizirati popodnevni odmor s ciljem prilagođavanja dnevnog ritma stvarnim potrebama djece
- ZNANJE
 - omogućiti djetetu da stječe znanje aktivno, oslanjajući se na svoj urođeni istraživački i otkrivalački potencijal

- omogućiti djetetu da sebe percipira kao kompetentnog i uspješnog pojedinca te razvija različite strategije učenja („učenje učenja“ kao koncept cjeloživotnog učenja)
- osigurati djetetu radost otkrivanja i učenja koje se najviše oslanja na igru i druge djetetu zanimljive aktivnosti
- permanentno informirati i educirati roditelje (uz pomoć brošura, letaka, interneta, komunikacija, radionica, roditeljskih sastanaka, individualnih razgovora i sl.) te ih na taj način podržavati i osnaživati u roditeljskoj ulozi
- omogućiti permanentno educiranje svakog pojedinca u ustanovi s ciljem unaprjeđenja kvalitete materijalnog i društvenog okruženja
- KVALITETA KULTURE VRTIĆA
 - stvoriti materijalno okruženje vrtića koje će biti u funkciji dječje igre i učenja djece, tj. koji će poticati otkrivanje i rješavanje problema, istraživanje, eksperimentiranje i konstruiranje znanja
 - stvoriti odnose koji se temelje na međusobnom poštivanju i ostvarivanju recipročne komunikacije svih

3. PROGRAMI

3.1. Redoviti programi

Redoviti programi provode se u dječjem vrtiću Županijskom dječjem vrtiću Zvezdice. Programi i organizacija rada u našem vrtiću temelje se na razvojno-primjerenom kurikulumu usmjerenom na dijete i humanističkoj koncepciji razvoja predškolskog odgoja, što znači:

- pažljivo i bogato strukturirano okruženje i poticajna materijalna sredina koja doprinosi razvoju dječjeg učenja, kreativnosti i stvaralaštvu
- poznavanju zakonitosti rasta i razvoja djeteta u skladu s čim stručni djelatnici planiraju svoj rad
- učenje je interaktivan proces koji uključuje djecu, odrasle, kao i čitavo društveno okruženje
- poticanje partnerskog odnosa s roditeljima kao najvišeg oblika suradnje u ostvarivanju zajedničkog cilja – optimalnog razvoja djeteta
- poticanje tolerancije prema različitostima i uvažavanje prava sve djece (poticati uključivanje i socijalizaciju djece s teškoćama u razvoju u život i rad ustanove)
- kontinuirano stručno usavršavanje kao potreba podizanja stručne kompetencije za rad i stjecanje novih znanja, vještina i sposobnosti potrebnih za primjenu suvremenih oblika rada s djecom predškolske dobi

Ciljevi redovitih programa

- zadovoljavanje djetetovih osnovnih potreba te poštivanje individualnih razlika u brzini razvoja i stilu učenja djeteta
- cjeloviti razvoj svih djetetovih sposobnosti i potencijala
- oblikovanje djetetove osobnosti u smislu jačanja pozitivne slike o sebi, uočavanja i prihvaćanja međusobnih različitosti te usvajanja osnovnih moralnih vrednota kulture i tradicije kojoj dijete pripada
- stjecanje socijalnih vještina, te znanja i vještina potrebnih za djetetov daljnji razvoj
- izgrađivanje stavova i sustava vrijednosti koji promiču i štite ljudsko dostojanstvo
- stvaranje optimalnih uvjeta za razvoj djeteta stvaranjem razvojno-poticajne sredine koja uključuje materijalne i socijalne uvjete

Namjena programa

Cjeloviti razvojni programi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja provode se za djecu od jedne godine do polaska u osnovnu školu. Nudimo cjelodnevne (10-satne) programe koji počinju s radom u 6.30 sati, te poludnevne (5,5-satne) programe.

Skupine dijelimo prema kronološkoj dobi djeteta u tzv. jasličke skupine (djeca od 1 do 3 godine) i vrtičke skupine (djeca od 3 do 7 godina). Sve naše skupine su dobno mješovite, što omogućuje kvalitetnu socijalnu interakciju i suradničko učenje djece različite dobi.

Naziv programa, specifičnosti, vremenik i nositelji

Skupina	Radno vrijeme	Početak Rada	Završetak rada	Broj djece u skupini	Radno mjesto
Jaslička	7:00 - 16,00	1.5. tekuće pedagoške godine	31.8. tekuće pedagoške godine	12	odgojitelj
					odgojitelj
Specifičnosti skupine:		Pojačan rad s naglaskom na: - partnerstvu s roditeljima - životno-praktične aktivnosti - kulturno-higijenske aktivnosti i osamostaljivanje - igra u ranom djetinjstvu - rad na projektima			

Skupina	Radno vrijeme	Početak rada	Završetak rada	Broj djece u skupini	Radno mjesto
Mlađa mješovita	7:00 – 16:00	15.1. tekuće pedagoške godine	31.8. tekuće pedagoške godine	14	odgojitelj
					odgojitelj
Specifičnosti skupine:		Pojačan rad s naglaskom na: - likovno izražavanje i stvaranje - značaj prostora i materijalnog okruženja - partnerstvo odgojitelja i roditelja			

	- uloga igre u razvoju - inkluzija djece s teškoćama u razvoju - rad na projektima
--	--

Skupina	Radno vrijeme	Početak rada	Završetak rada	Broj djece u skupini	Radno mjesto
Srednja mješovita	7:00 – 16:00	15. 1. tekuće pedagoške godine	31.8. tekuće pedagoške godine	15	odgojitelj odgojitelj
Specifičnosti skupine:		Pojačan rad s naglaskom na: - inkluzija djece s teškoćama u razvoju - značaj prostora i materijalnog okruženja - partnerstvo odgojitelja i roditelja - uloga igre u razvoju - likovno izražavanje i stvaranje - rad na projektima			

Skupina	Radno vrijeme	Početak Rada	Završetak rada	Broj djece u skupini	Radno mjesto
Starija	7:00 – 16:00	15.1. tekuće pedagoške godine	31.8. tekuće pedagoške godine	15	odgojitelj odgojitelj
Specifičnosti skupine:		Pojačan rad s nalaskom na: - razvoj govora, razvoj motorike, socijalnoj i emocionalnoj dobrobiti djeteta - rad na razvoju matematičkih i predčitalačkih vještina - istraživačke aktivnosti - sportski sadržaji - likovno izražavanje i stvaranje - inkluzija djece s teškoćama u razvoju - rad na projektima			

Način realizacije

Primjena suvremenih procesa učenja djece zasnovanih na najnovijim znanstvenim spoznajama. Integrirani i razvojni kurikulum podrazumijeva paralelno odvijanje mnoštva aktivnosti djece, stimulativno materijalno okruženje koje potiče na istraživanje i stjecanje znanja. Bitni aspekti rada su:

- stvaranje poticajnog okruženja
- individualizirani pristup
- poticanje i stvaranje uvjeta za dječje aktivnosti
- dokumentiranje procesa učenja djece
- refleksije s djecom i stručnjacima
- predlaganje novih mogućnosti za igru, stvaranje, promatranje, otkrivanje, traženje i učenje novih rješenja
- usmjeravanje na važnost i zdravstveno-preventivni potencijal tjelesnog vježbanja od najranije dobi, u cilju poticanja cjelokupnog psihofizičkog razvoja djeteta i razvijanja zdravih navika

Način vrednovanja

- kroz praćenje provedbe bitnih zadataka i razvojnog plana ustanove
- upitnici za djecu, odgojitelje i roditelje na kraju pedagoške godine

4. BITNI ZADACI ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA NA NIVOU USTANOVE

1. Nastavak unapređenja i oblikovanja poticajnog materijalnog i socijalnog i vremenskog okruženja prostora skupina te realizacija oblikovanja zajedničkih prostora u funkciji igre i učenja djece. Primjena suvremenih procesa učenja djece, poticanje suradnje, timskog rada i kvalitete interakcije na svim razinama
- oblikovanje prostora s ciljem obogaćivanja života djeteta u vrtiću, oblikovanje međuprostora i hodnika na način da potiču susrete, druženja, zajedničko istraživanje i učenje
- obogaćivanje centara kvantitetom i kvalitetom materijala planiranim i izrađenim u suradnji s djecom

- smišljeno i pravovremeno planirati između prostorno i organizacijski povezanih grupa (dnevni i tjedni dogovori timova odgojitelja) omogućiti djeci da većinu dana slobodno cirkuliraju između soba birajući prostor i aktivnosti pri čemu ne dolazi do ponavljanja ponude materijala u susjednim sobama
- fleksibilna organizacija poslijepodnevnog odmora za svu djecu koja nemaju potrebe za spavanjem s naglaskom na planiranje poticaja i aktivnosti
- stvaranje suradničkog ozračja u odgojno – obrazovnoj ustanovi i uspostavljanje partnerskih odnosa između svih sudionika odgojno obrazovnog procesa: dijete – dijete, odrasli – dijete i odrasli – odrasli
- osposobljavanje i osvještavanje za bolje slušanje i razumijevanje djece i bliskije povezivanje s njima
- nastavak projektne metode rada s djecom (pokretanje projekata prema interesima djece u jasličkim i vrtićkim skupinama, praćenje i dokumentiranje projekata, prezentacija projekata djeci, roditeljima i široj zajednici)

Očekivani rezultati

- prostorno, materijalno i vremensko okruženje zadovoljava potrebe i interese djece, svi prostori potiču djecu na suradnju, igru i učenje
- otvorena vrata između skupina u kojima su ponudeni različiti poticaji nastali kao produkt zajedničkog planiranja i koji omogućavaju slobodno cirkuliranje djece i biranje prostora za igru
- vrijeme preklapanja radnog vremena odgojitelja iskorišteno za rad u manjim grupama (korištenje međuprostora i zajedničkog prostora)
- formiran interesni stručni aktiv za oblikovanje zajedničkih unutarnjih prostora koji se redovito dogovara, planira, provodi, dokumentira i reflektira aktivnosti u zajedničkim prostorima
- suradnički dijalog među svim sudionicima odgojno – obrazovnog procesa
- proveden dobro dokumentiran projekt u svakoj skupini

2. Vanjski prostor u funkciji integriranog učenja, poticanje razvoja motoričkih sposobnosti i navika zdravog načina života

- svakodnevno promišljati i osigurati različite materijale i igre na vanjskom prostoru s ciljem što raznovrsnijeg izražavanja, istraživanja i konstituiranja
- svakodnevno dogovarati, planirati i provoditi različite sportske aktivnosti na vanjskom prostoru
- šetnje u blizini okolice vrtića

Očekivani rezultati

- planiranje sportskih aktivnosti i materijala koji se koriste na vanjskom prostoru u cilju integriranog učenja vidljivo u dokumentaciji skupina i svakodnevnom redu
- aktivnosti provedene na vanjskom prostoru dokumentirane i prezentirane u unutarnjem prostoru (sobe dnevnog boravka, međuprostori) i na roditeljskim sastancima
- formiran interesni stručni aktiv za aktivnosti na vanjskom prostoru koji se redovito dogovara, planira, provodi, dokumentira i reflektira aktivnosti na vanjskom prostoru

3. Praćenje, dokumentiranje i individualno planiranje kao bitan segment rada odgojitelja

- razvoj različitih tehnika praćenja i dokumentiranja aktivnosti djece i odgojnog procesa u cilju razumijevanja djeteta
- timska planiranja/refleksije u svrhu dogovaranja daljnjih smjernica rada i pokretanje projekata
- zapisi dostupni djeci npr. fotografije djece u aktivnostima u centrima, tekstualni zapisi djece i odgojitelja i sl. S ciljem prisjećanja djece na protekle aktivnosti, poticanja suradnje i samoučenja te razvoja projekata temeljnih na interesu djece
- prezentacija rada skupina i procesa učenja djece kroz dokumentaciju (fotografije, izjave, dječji radovi) u zajedničkim prostorijama

Očekivani rezultati

- provedena timska planiranja/refleksije

- uvedeni etnografski zapisi dječjih aktivnosti (fotografije, izjave djece, anegdote, bilješke i sl.) vidljivi u sobi dnevnog boravka i zajedničkim prostorijama
- tromjesečni, tjedni i dnevni plan planiran suradnički (međugrupna suradnja) na osnovu dnevnih zapažanja i praćenja djeteta te prepoznavanja interesa kako grupe tako i pojedinog djeteta

4. Obogaćeni rad s predškolicima

- formirati skupine predškolaca u objektu; pojačan rad s predškolicima u svim redovnim skupinama
- planiranje materijala i aktivnosti koje omogućavaju nesmetanu komunikaciju s vršnjacima i odraslima (practicirati i poticati rasprave, razgovore, diskusije, razmjenje znanja), te poticati međudjelovanje sa sadržajima učenja i poticati kod djece razvoj kompetencija potrebnih za uspješan prelazak u osnovnu školu (predmatematičkih i predčitalačkih vještina, motoričkih sposobnosti, komunikacijskih vještina, samostalnost i sl.)
- dokumentiranje procesa učenja djece, suradnja odgojitelja različitih skupina u planiranju aktivnosti i pokretanje projekata po interesu djece
- omogućavanje popodnevnog odmora predškolicima koji za to imaju potrebu
- organiziranje „vježbaonicu“ za skupinu predškolaca i ostale ne/spavače

Očekivani rezultati

- savladani razvojni zadaci bitni za polazak u školu
- djeca su pripremljena za polazak u školu, usvojila su potrebne kompetencije
- djeca su kroz program vježbanja poboljšala svoje motoričke sposobnosti, razvila sportski duh i usvojila važnost vježbanja
- djeca imaju mogućnost odabira mirnih aktivnosti ili popodnevnog odmora

ZADACI NA NIVOU USTANOVE

- razvijanje ekološke svijesti
- obogaćivanje odgojno-obrazovnog procesa blagdanima, proslavama, svečanostima, posjetima i izletima

- očuvanje kulturne baštine
- izdavačka djelatnost
- poticanje, uvažavanje i prihvaćanje različitosti kroz svakodnevni život s djecom s teškoćama u razvoju u vrtiću
- program praćenja kvalitete rada vrtića – nastavak rada tima za kvalitetu

5. NAČIN VREDNOVANJA

Kako bi se osiguralo visoku razinu odgojno – obrazovne prakse planirano je unutarnje i vanjsko vrednovanje kvalitete ustanove koja će obuhvatiti:

- cjelinu (kroz ukupnost funkcioniranja ustanove – pravna uređenost, primjena pedagoških standarda, ukupna kvaliteta odgojno-obrazovnog procesa)
- pojedine segmente (praćenje napredovanja djece, poštivanja prava djece, roditelja, odgajatelja i ostalih čimbenika, inkluzija djece sa teškoćama u razvoju, usavršavanje u ustanovi, konstrukciju kurikuluma skupine itd.)

Unutarnja procjena kvalitete ustanove vršit će se uključivanjem svih čimbenika odgojno-obrazovnog procesa: odgojitelja, stručnog tima, djece i roditelja. Vanjska procjena kvalitete ustanove vršit će se uključivanjem vanjskih čimbenika.

6. PROGRAM USAVRŠAVANJA

Planirane aktivnosti usmjerene profesionalnom razvoju stručnih djelatnika vrtića usmjerene su na stručna usavršavanja na:

1. razini ustanove
2. izvan ustanove u organizaciji AZOO, MZO i dr

Bitna misija obrazovanja je pomoći svakoj osobi da razvije svoj vlastiti potencijal da bi postala cjelovito ljudsko biće, preporučujući pristup „učiti kako se uči“ tijekom čitavog života. Svakoga pojedinca bi trebalo osposobiti za učenje tijekom njegovog životnog vijeka da bi bio u stanju kontinuirano se prilagođavati promjenjivom, složenom i međuovisnom svijetu. Pod stručnim usavršavanjem odgojitelja podrazumijeva se istraživanje i mijenjanje osobne prakse, što ovisi od angažmana odgojitelja i stručnog tima, i ima važne implikacije na njihov osobni razvoj. Nastojati ćemo našim djelatnicima osigurati kontinuirano profesionalno učenje i razvoj. I dalje ćemo poticati stjecanje novih saznanja i regionalnih, nacionalnih i svjetskih trendova iz područja ranog i predškolskog odgoja kroz stručne skupove u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje ili neke druge organizacije.

6.1. PROFESIONALNA USAVRŠAVANJA NA RAZINI USTANOVE

- usavršavanja putem stručnih vijeća
- usavršavanja uključivanjem u tim za profesionalni razvoj i učenje (samorefleksije i timske refleksije u skupini s ciljem razumijevanja djeteta i praćenja njegovih interesa i timskog planiranja smjernica u daljnjem radu)
- usavršavanja putem odgojiteljskih vijeća (rad na kreiranju i donošenju kurikuluma, godišnjeg plana i programa i godišnjeg izvješća ustanove, rad na kvaliteti kulture, rad na profesionalnom razvoju)
- usavršavanje putem seminara / izlaganja u ustanovi od strane odgojitelja

6.2. PROFESIONALNO USAVRŠAVANJE IZVAN USTANOVE U ORGANIZACIJI AZOO, MZO I DR.

- prijava na seminare, stručne aktivne te programe za roditelje

7. OSIGURAVANJE KVALITETE

Pod osiguravanjem kvalitete podrazumijevamo vrednovanje našeg odgojno-obrazovnog rada što je vrlo složen proces. Razlikujemo unutarnji i vanjski sustav vrednovanja. Unutarnji podrazumijeva vrednovanje od strane dionika koji su direktno ili indirektno uključeni u odgojno-obrazovni proces, a vanjsko vrednovanje provode čimbenici izvan ustanove (NCVVO, instituti, udruge, ministarstvo, domaći ili međunarodni stručnjaci itd.). Smatramo da se kvaliteta može najbolje osigurati kombinacijom ova dva sustava, a ove ćemo se pedagoške godine usmjeriti samo na unutarnje vrednovanje s ciljem stvaranja boljih temelja za objedinjeno vrednovanje. Vrednovanje unutar ustanove vršiti ćemo od strane ravnatelja, odgojitelja i stručnih suradnika na osnovu timskog planiranja i evaluacije procesa i rezultata, na sastancima stručnog tima, manjih radnih grupa odgajatelja (stručnih aktiva), te odgojiteljskih vijeća, uvažavajući konkretne materijale, nastale u neposrednom radu s djecom (video zapisi, fotografije, mape, skale procjene, ankete) i drugo. Odgojiteljice će voditi propisanu pedagošku dokumentaciju koja je ujedno materijal za vrednovanje. Na kraju godine, svi odgojno-obrazovni djelatnici pisat će izvještaj.

Na proljeće 2026. godine izraditi ćemo anonimni anketni upitnik o tome kako roditelji vide razne segmente našeg rada i koliko su s njima zadovoljni. Ankete će obraditi stručni tim i rezultate prezentirati na odgajateljskom vijeću.

Važno nam je naglasiti da je osiguranje kvalitete odgojno-obrazovne prakse primjenjivo, ali to nije statično pitanje sa samo jednim točnim odgovorom. Kvaliteta se u odgojno-obrazovnoj ustanovi temelji na živoj razmjeni znanja i iskustva svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa te smo usmjereni ka tome da je trajno unapređujemo.

8. LITERATURA

1. Bruner, J. S. 2000. Kultura obrazovanja. Educa, Zagreb.
2. Ferruci, P. 2000. Što nas uče djeca. Algoritam, Zagreb.
3. Miljak, A. 1996. Humanistički pristup teoriji i praksi predškolskog odgoja: Model Izvor. Persona, Velika Gorica.
4. Miljak, A. 2009. Življenje djece u vrtiću. SM naklada. Zagreb.
5. Senge, P., Ross, R., Smith, B., Roberts, C., Kleiner, A. 2002. Peta disciplina u praksi. Strategije i alati za gradnju učeće organizacije. Mozaik knjiga, Zagreb.
6. Sindik, J. 2007. Poticajno okruženje i osobni prostor djece u dječjem vrtiću. Metodčki obzori 3 (2008), str. 143 -154.
7. Slunjski, E. 2008. Dječji vrtić zajednica koja uči. Spektar Media, Zagreb.
8. Slunjski, E. 2006. Stvaranja predškolskog kurikulumu u vrtiću –organizaciji koja uči. Mali profesor, Zagreb.
9. Strugar, V. (ur.) 2002. Konceptija promjena odgojno-obrazovnog sustava u Republici Hrvatskoj: projekt Izvorište. Ministarstvo prosvjete i športa, Zagreb.
10. Stoll, L., Fink, D. 2000. Mijenjajmo naše škole: Kako unaprijediti djelotvornost i kvalitetu škola. Educa, Zagreb.
11. 2001. Prijedlog koncepcije ranog odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj. RH Ministarstvo prosvjete i športa, Prosvjetno vijeće, Školske novine broj 12, Zagreb.
12. Priručnik za samovrednovanje ustanova ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja. Zagreb: NCVVO, 2012.
13. Programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja predškolske djece. Glasnik Ministarstva prosvjete i kulture RH. br. 7-8., Zagreb, 1991.
14. Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju. „Narodne novine“ broj 10/97, 107/07, 94/13, 98/19, 57/22 i 101/23.
15. Državni pedagoški standard. „Narodne novine“ broj 63/08 i 90/10.
16. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Zagreb: „Narodne novine“5 broj 5 / 2015.

Zbornici radova:

1. Arko –Tomaić i dr. (ur.) 2002. Cjeloživotnim učenjem korak bliže djetetu. Rijeka, Dječji vrtić Rijeka.

2. Božić, T. (ur.) 1997. Inovacijski pristupi – Korak bliže djetetu. Zbornik radova povodom 150 godina predškolskog odgoja u Gradu Rijeci, Adamić, Rijeka, str
3. Došen Dobud, A... et all (ur.). Vrtić kao dječja kuća (1. Dani predškolskog odgoja Istarske županije –zbornik radova); Pula; PU Dječji vrtići Pula

Časopisi:

1. Dijete-vrtić-obitelj
2. Zrno
3. Školske novine